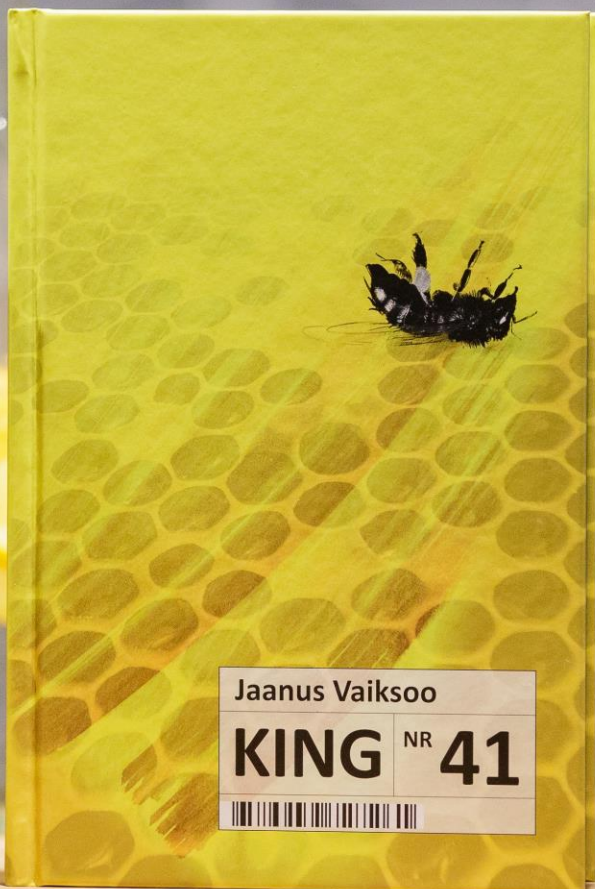
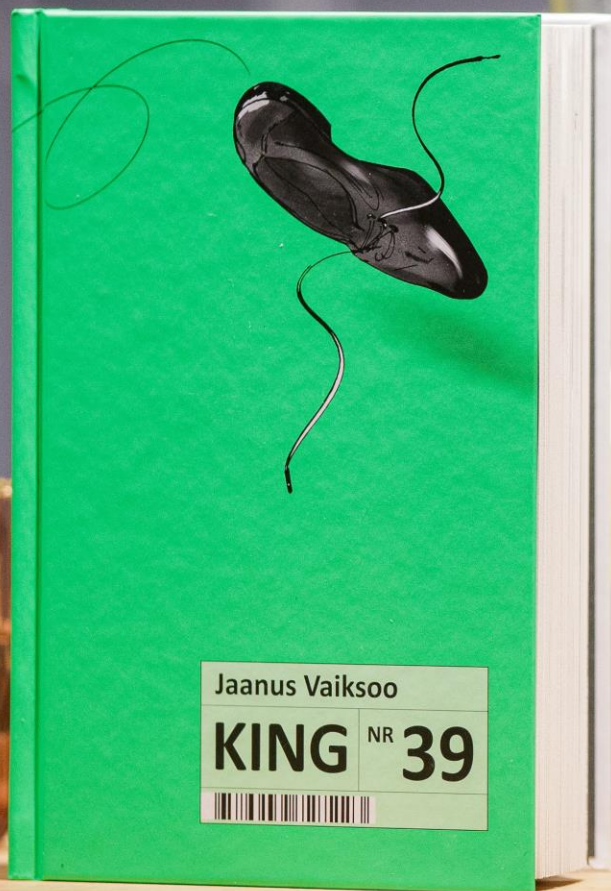

Lendoravaraamatu saamisloost

Jaanus Vaiksoo

17. Oktoober Mäetagusel

1. mai 2021

SOOME-UGRI JA SAMOJEEDI RAHVAD

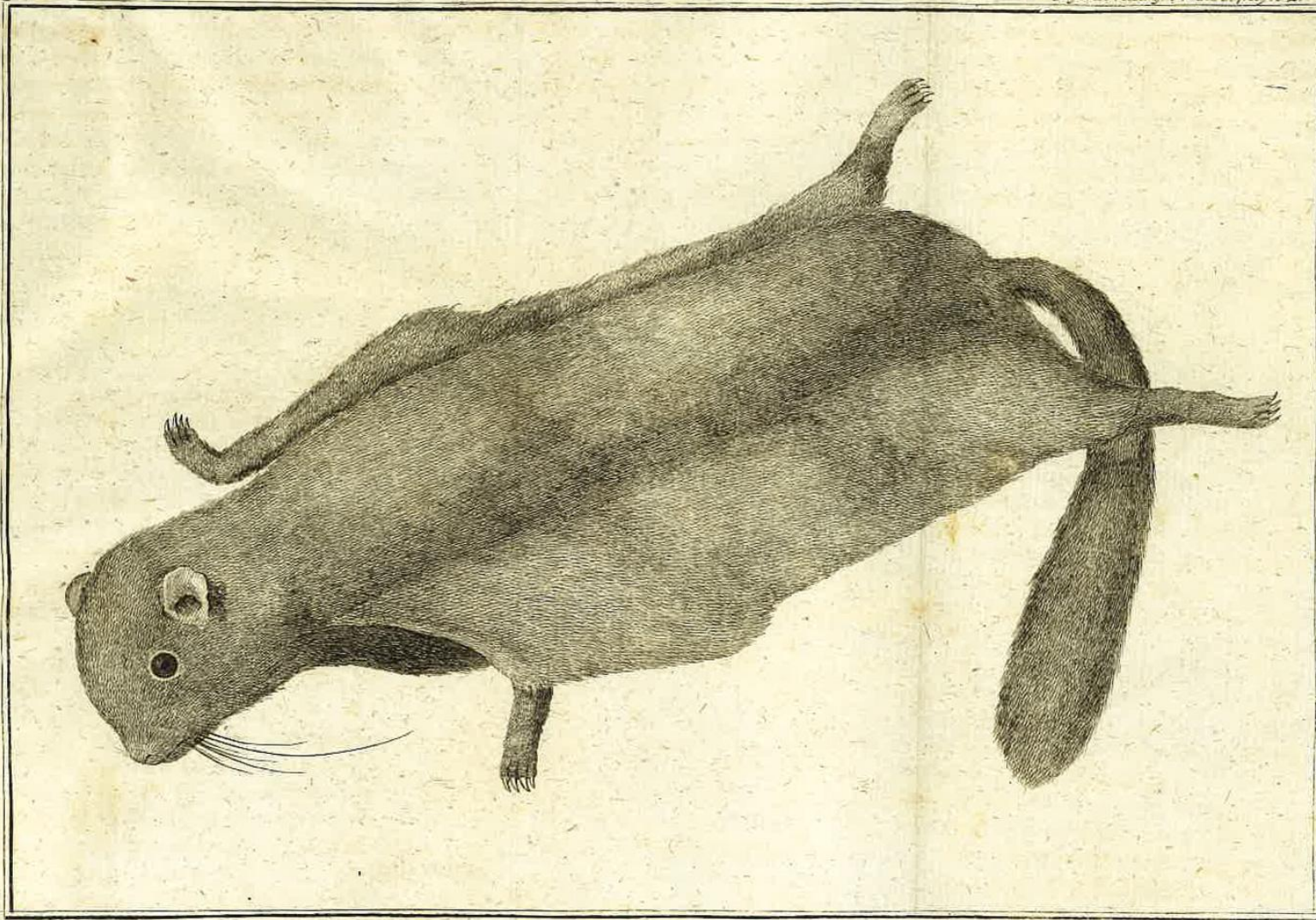

Tabl

Fisch: Naturg. v. Livl. pag. 67.

Vasegravüür Jakob
Benjamin Fischeri teoses
“Versuch einer
Naturgeschichte von
Livland” 1778.

Johann Stephan Capieux` vasegravvür lendoravast
Jakob Benjamin Fischeri teose kordustrukist 1791.

Jakob Benjamin Fischer „Versuch einer Naturgeschichte von Livland“ 1778

Alexander Friedrich von Hueck (1802-1842)

walla liige Saan Sitt aratapetud.
Snnetul olnud teine pool, pääd puruts
petstud. Tapjad tulewad wistist muidugi
wälja, sest sarnane tole tegu ei wõigi nal-
jalt ilmsiks tulemata jääda. Koleda teo
põhjuseks arwatatse erawihha wõi „wana-
wimb“ olewat.

— W o l a mōisa lähedal on hiljuti
üks l e n d a w o r a w mahalastnd. See on
haruldane juhtumine sest meie maal pole
seda looma wist enne näha olnud.

— A
nillud
Sumala-
tirikus, n
taja hr S
— 2
tatud Pi
mis aga
poolest s
leiti. W
male pō

Virumaalt.

Banadetodu Rüti walda. Rüti wallal walmis neil
 ewil Woore külas uus wanadetodu. Banadetodu saa-
 ümberehituse teel endise algkooli ruumidest, mis kooli-
 õrgu koondamisel jäid wabaks. Hoone ümber-ehitamise-
 ts saadi 3000 fr. toetust sotsiaal-haridusministeer-
 umilt, kuna wald omalt poolt andis ainult wana hoo-
 , mis samuti hinnati 3000 kroonile.

Ediweres tabati lendaw-oraw. Reegi salakütt sur-
 as Ediwere metsas meie haruldase ma metsloomana —

Siljuti faitsemäest wabanenud
 karske noormees otsib mingit

teenistust.

Londoni College'i haridusega,
 enne teen. Inglis- ja Saksa-
 maal. Omab tunnistuse ja res-

Maalt tulnud
 lõpetanud tüdruk

soowib

kas perenaiseabi-
 wais majateenija

armel antud ligi 600 krooni avanssi. Tol korral keelas maavalitsus sekretärile avanssiandmise ära ja nõudis etteantud summade tagasimaksmist. Mõni aeg Kloostri vallavalitsus teatas maavalitsusele wahikirjaga, et sekretärilt on avansisumma tagasi nõutud. See ei vastanud aga tõeale.

Kuna sekretär Bisang pidi sama aasta augusti lõpul minema kohtu poolt määratud kolm kuist aresti-

---

lendava-orava. Orav on loigult weidi wäiksem teistest oravatest ja wärtwilt wehikall. Kuna lendaw-oraw on Edimeres haruldusels, siis külastab igapäew hull inimesi salakütti, et oma silmaga näha imelooma.

Rakwerest.

Rakweres püütakse „raadiojäreseid“. Raadioring-häälingu kontrolör on juba mõnda aega Rakweres tege- „raadiojärese“ püüajana. Rahisest“ on olud launi

ÄRAKIRI

Lendorava kaitseks

Metsa ülestöötamiseks raideks, eraldatakse tavali-
selt täiskasvanud ja vanemaid metsalõike, seda arusaadavalt
mitmel kaalukal põhjusel. Nii on see ikka olnud ka
Alutagusel.

Ent siinsed vanemad haavikud, ka segamets, kus
haab on valdavaks puuks, vajaksid siiski enne raide
teostamist väikest revideerimist: kas siin ei pesitse
lendoravaid? Igal aastal hukub meil niigi haruldaseks
jäänud pisiimetajat ulatuslikult metsaraide tagajärjel.

Lendorava pesapuu avastamiseks antud metsaosas,
mis eraldatakse raideks, on kogenud metsavalve töötajale
igati jõukohane. Talvekuudel, suurte sulade aegu, või
märtsikuu lõpul, kui metsa all lumekate tugevasti sulab,
tuleb vaadelda lähemalt vanemate haabade tüve ümbrust
maapinnal. Kui me leiame lumest väljasulanud helerohelisi
laigukesi, või veel lagunemata hiire väljahaite
kujulisi hele-rohelisi jupikesi, siis ei saa kahelda,
et see on lendorava väljahaide ja et antud metsaosas
pesitsevad lendoravad. Järelikult tuleb teostada raiet
ainult osaliselt.

Olen ise talvesulade aegu Tudu metsades ~~KEVAKUNNI~~
avastanud hulgaliselt lendorava pesapuid, mis õnneks on
raidest välja jäänud.

Eelnevalt raidesse minevat metsalõiku kontrollides,
väldime me juba haruldaseks jäänud lendorava hävingut
inimese poolt.

Juhan Lepsaar

Juhan Lepasaare kiri Eesti Loodusele 1974

12 nov. 1974.

Ka. J. Tõnisson.

Kirjutasin Teile ja nagu nüüd selgub ka aadress ositus õigesti, kuid tagaristuland kirja küljes ilutses viletus: polenud eadus!

Kirjutasin Teile selleks, et oma poolsete ettepanekutega tohustada lendorava kaitsel meie metsedes. Talvise metsa-
raie tagajärjel vanades kaavanütredeks
hukkub hulgaarvult lendoravaid.

Kuna ma Teilt vastust ei saanud, siis kirjutasin 1. nr. Eesti Loodusele samasisulise kirja. Kahjuks sinas pole teada, kuidas nad mu ettepanekuid suhtuvad.

Lendorava arvukust saaksime me kindlaks määrata kevadel märts-
kuul, kui lumekate mütse all

tugevasti sulab. Selleks peaks igas
metsarajal töötaja oma veldusalal
kontrollima vanmaid kaavanütri deides
lumest väljasulanud rohelist laigumist,
rõel veel laigumata hiire väljakiste teo-
list rohelist juurkest, lendorava välja-
heidet, siis on ilmsel, et antud metsk-
otras pesitsuvad lendoravad.

Olen inegi talvel suviste sulade
aegu leidnud lendorava väljakiste
järgi ta pesepuud.

Lugupidamisega
Juhan Lepasaar

Juhan Lepasaare kiri
Jüri Tõnissonile
12.11.1974

Jüri Tõnissoni ankeet 1974. aastal

Lp. metsavalvetöötaja .....

1968.a. Alutagusel viibides kogusin Teilt andmeid lendorava, meie metsede ühe haruldasema kaitsealuse loomaliigi esinemise kohta ..... metskonna ..... vahtkonnas. Et lendorava arvukus Eestis on viimastel aastatel tunduvalt vähenenud, oleks väga oluline täpsemalt teada ja kaitsta veel säilinud pesapaiku. Seepärast palun teatage:

1. Kas Teie vaatlusalal on viimastel aastatel esinenud või esineb lendoravat (pesapaiga kv., lit., pesapuu liik, isendite arv)?

2. Kas on esinenud lendoravate hukkumist, mis põhjusel?

Kaastöö ja abi eest oleme suuvalt tänulikud. Palun saatke andmed juurdelisatud ümbrikus aadressil

202400 Tartu, Rõõmu tee 2

Eesti Metsainstituut, J. Tõnisson

Lugupidamisega

J. Tõnisson

EMI van.-insener

Eesti NSV
Metsanduse ja Looduskaitse
Ministeerium
Altaguse Metsamajand
Kauksi metskond
Министерство лесного хозяйства
и охраны природы Советской ССР
Лесничество Каукси
30. augustil 1974
H. Pärn

Eesti Metsainstituut, J. Tõnisson.

Vastuseks Teie nõudmisele lendoravate esinemise kohta Kauksi metskonnas teatan järgmist:

1971. aasta veebruaris teostati kuru vahtkonnas kv. 328 lit 16 sanitaarraiet ning langetades õõnsaid haabasid nägid raietöölisel kahte lendoravat. Ilmselt langetati nende pesapuud. Sellest teada saades katkestati seal töö, kuid edaspidi pole enam lendoravaid nähtud. Nii kvartalil 328 kui ka naaberkvartalil 327 esineb haavapuid, tõenäoliselt ka õõnsaid ning sellepärast võib arvata lendoravate edasist pesitsemist selles piirkonnas.

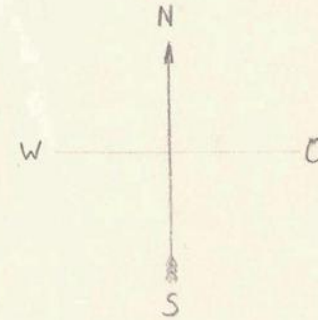
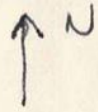
Rohkem teadaolevatel andmetel Kauksi metskonnas selle viimase eksisteerimise ajal (1964 - 1974. a.) lendoravaid esinenud ei ole.

Kauksi metskonna metsaülem.
L. Pärn

Vastus Jüri Tõnissoni ankeedile

Lendorava pesapuude
paiknemise skits.
M1:2000

TUDULINNA SOV.
PUISTU

TUDULINNA

sovhoosi

heinaküün

heinaküün

TAGAJÕGI

pinnase tee

Tudulinna
2 km

TUDULINNA SOV.
PUISTU

heina maad

② pesa puu
, naabepuud

③ pesa-
puu
naabepuud

pesapuud

Elupaik asustatud
täna seni!

Lembit Kesleri joonis
lendorava pesapuude
paiknemisest 70ndate
alguse paiku

Vasakult Juhan Lepasaar,
Uudo Timm, Jüri
Tõnisson ja Tanja Tjurina
Terioloogia sügiskoolis
1988

Uudo Timmi välipäevik

Teisi 21. 45. Tuli välja
ja läks sööma eraldise
Nõmme
Tütar tuli välja 22.20
ja liikus rannale.
Nõmme rannas

27.04.11. Kustassare
loobas paar puid
lisaks uugrikold, aegsaskallid
põder ja v. põder näinud pabulad
Saarevälgasav. kolmearvas
metsavendade omi kold.

Metskula lo märke ei leidnud
lisaks mäel uulenal pool teed
müünte puid all. pabulad

28.04.11. Uolriku Veini ja
tütar tuli välja Veini 22.10
ja tütar 22.12-13. olid uul-
mad pookimise all. algul
kõrval mis haavel saar
ilmselt liikusid pookimise

Sage olvad haavel ja
mõtted on metsa
rõõmused kroovis.
Kõrval Teine see äärmiselt
velgepõrsas ja on 50 kupa

Tammasel rõõmused kroovis
kõrval rannale alustel
h. kõrvakroovis.
Lõngi sage karvjalpõrsas
õõl, ja nohe vastas (13) paar

29.04.11.

Kõrvare PEP
kord. 56 tühi
kord 74 2010 heilane perra (või põrsas)
kord. 91 2010 — v. välja v. v. v.
kord 54 tühi
kord 75 2010. heilane perra
(või kord põrsas)

Pepis lo ei leidnud rannale
Püssi nuna naaimisel.
opole vahel kähkide (kustassare)
Mihelimuru üle pui all
uulmed vanemad pabulad
Sepis ei olnud pabulaid
leida